

10. Fejezet

1. szabályos hangmegfelelések:

szó elején: finn t	~	magyar t:	<i>talvi ~ tél; tuntea ~ tud;</i>
p	~	f:	<i>pää ~ fej; puu ~ fa; pata ~ fazék;</i>
k	~	h (veláris mgh előtt):	<i>kota ~ ház; kala ~ hal; kunta ~ had;</i>
k	~	k (palatális mgh előtt):	<i>käte ~ kéz; kivi ~ kő;</i>
l	~	l:	<i>lintu ~ lúd;</i>
szó belsejében: finn l	~	magyar l:	<i>talvi ~ tél; kala ~ hal;</i>
nt	~	d:	<i>tuntea ~ tud; lintu ~ lúd; antaa ~ ad; kunta ~ had;</i>
t	~	z:	<i>kota ~ ház; pata ~ fazék; käte ~ kéz;</i>

2. Két változás volt: 1. szó végén az *e*-ből *i* lett (*-e*→*-i*); 2. az összes *t*-ből, mely után *i* állt, *s* lett (*ti* → *si*).

A keresett szavak mai alakja: a) *tuuli*, b) *pieni*, c) *tapasin*, d) *nuori*, e) *täysissä*, f) *ymmärsin*, g) *järvi*, h) *osasin*;
illetve: i) *kuusi* (*kuute* → *kuuti* → *kuusi*); j) *vesi* (*vete* → *veti* → *vesi*); k) *käsi* (*käte* → *käiti* → *käsi*);

3. **átlag** húsz ember volt jelen; **roppant** rossz; **egész biztos** jövök; **közvetlen** a vasút mellett; látom a **kutyám**; látod **magad**

Az izoláló nyelvtípusra jellemző, hogy a szó változatlan alakban többféle szófajú is lehet. Ha a következőképpen írtuk volna: átlagos**an**, roppant**ul**, egészen biztos**an**, közvetlen**ül**, kutyám**at**, magad**at**, akkor már a szó alakjából is egyértelmű lett volna a szófaj és a mondatbeli szerep, melyet a feladatban szereplő formák esetében csak a szövegkörnyezet határoz meg.

4. a) inkorporáló (inkorporálja az *én*, *téged* összetevőket)
b) izoláló
c) agglutináló
d) flektáló
e) inkorporáló
f) flektáló
g) agglutináló
h) izoláló

5. a) Vizsgálja meg a következő török névszók részes eseteit! Mi lehet az általános szabály? Miben hasonlít ez a szabály a magyarra?

A részes eset ragja *-(y)a/- (y)e*. A *y* akkor van jelen, ha a szó magánhangzóra végződik. A todalék kétalakú, mert a törökben is működik a magyarra is jellemző magánhangzó-harmónia.

b) Másshangzó-változások: *ç – c*, *p-b*, *t-d*

c)

- i. *ayna* (tükör)– *aynaya*
- ii. *arkadaş* (barát) – *arkadaşa*
- iii. *pirinç* (rizs) – *pirince*
- iv. *bilim* (tudomány) – *bilime*
- v. *at* (ló) – *ata*
- vi. *ders* (lecke) – *derse*

d) Itt kiesik egy magánhangzó, a magyarban a *bokor-bokrok*, *bagoly-baglyot*... stb. példák hasonlóak.

e) Ezekben nem érvényesül a magánhangzó-harmónia. Igen, van ehhez hasonló a magyarban is: pl. ház-ig; lány-ért; öt-kor.

6. a) A gót abc-ből a szöveg alapján kikövetkeztethető betűk:

Betű	Latin betűs átírás
ⱱ	a
Ɱ	e
Ɀ	q
ⱦ	h
Ɱ	þ, th
Ɱ	i
Ɱ	l
Ɱ	m
Ɱ	n
Ɱ	j
Ɱ	u
Ɱ	r
Ɱ	s
Ɱ	t
Ɱ	w
Ɱ	o

b) Az igék: *weihnai*, *quimai*, *wairhai*.

Mindegyiknek a végződése ugyanaz *-ai*, mindegyik ugyanabban a szémben, módban, személyben áll, valószínűleg tehát az *-ai* az E/3. jelen idő ragja szubjunktív módban.

c) A főnevek: *atta*, *himinam*, *namo*, *thiudinassus*, *wilja*

A birtokos névmás a főnév után, és ezen jelenik meg a nyelvtani nemre utaló végződés (*namo thein*, vs. *thiudinassus theins*, *wilja theins*). A *namo* és a *thiudinassus*, *wilja* főnevek egyes számúak és mind alanyesetben vannak, egyetlen különbséget a nemükben találjuk: a *namo* semleges, míg a másik kettő hímnemű.

d) A birtokos névmások a főnevek után állnak.

e) A szövegben nincsenek névelők.

f) Helyviszonyra előljárószóval utaltak (*in himinam*), a többi esetről nem derül ki semmi.

g) Hasonlóságok a gót és az angol változat között: a szavak hangalakja: *atta-father*, *himinam* – *heaven*, *unsar* – *our*, *namo-name*, *quimai* – *come*, *wilja* – *will*